

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt X. De scientia in ministerio sancti Evangelij requisita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

potest, nullisque viribus, cum ad noctem usque laboratum esset Recedentibus cunctis, sola captiva apud templum in oratione perseverat. Postera die, prima luce redeunte populo columna reperta est supra basim in aere suspensa, quantum esset unius pedis spatium. Magnificaverunt omnes DEUM, veramque captivæ fidem recognoverunt. Quibus mirantibus, ac stupentibus, sensim supra basim suam nullo contingente deposita est, & summa cum libratione descendit. Mox reliquæ columnæ magna facilitate erectæ & collocatæ sunt: perfectum templum: & populi fide confirmatâ, suadente captiva, totius gentis legatio ad Imperatorem Constantinum mittitur, res gesta exponitur, & sacerdotes peruntur, qui ceptum erga se munus impleant. Ferunt Constantinum non minus hoc nuntio lætarum, quam si gentes Romano imperio incognitas, & ignota regna vicisset, indeque Iberis jucundissimo vultu satisfecisset.

Eadem prædicandi formula Ministris necessaria.

Ad vitæ denique exemplum valde expedire nemini dubium est, ut qui in ipsidem provincijs & regnis sunt, eisdem diverforum Ordinum professores, eandem prædicandi formulam, & doctrinæ Christianæ docendæ modum teneant, ne diversam fidem & Religionem annunciare videantur: præcipuè tamen in eis se strictissimo charitatis vinculo consentiant; quo facile quodvis perficietur: contra tamen nihil ita perturbat, labefactat, evertitque surgentes messes, ac mutua in eis Evangelicos ministros dissensio, atque contentio. Scriptum est: *Unus edificans & alter destruens, quid*

Ecd. 3.4. proficit ei, nisi labor? Et turtus: *Non est dissensionis 1. Cor. 14. DEUS, sed pacis.* Et alibi: *Si quis videtur contentiosus 1. Cor. 11 esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque Eccl. 18. esse DEI.* Et vix certè est illi, qui unum scandalizaverit ex his pusillis, qui credunt in Christum. Omnia ergo in charitate fiant, omnia secundum ordinem, omnia in vinculo pacis: nihil per contentionem, neque per inanem gloriam: non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum.

Itaque sibi modò adjuvamento ut sint, omnibus modis curandum est, omnes DEI oves pascant, salutem earum querant, non querentes quod sibi utile est, sed quod multis, ut salvi fiant.

CAPVT X.

Deficientia in ministerio sancti Evangelij requisita.

Post orationem assiduam, morum integritatem, ac vitæ exemplum, jam ultimo loco de scientia in ministerio Evangelico requisita dissendendum est. Quatenus autem peritam esse oporteat Sacerdotem, satis ex Patrum Canonibus constat. Nam cum prædicandi verbi Dei fungatur officio, cum sit hoc proprium Pastorum atque Doctorum, eum esse oportebit, quem Paulus describit: *Amplèntem eum, qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere.* Qui hæc præstare non potest, remerè Doctoris in Ecclesia usurpat locum: majus sibi juxta *Jacobum* judicium summons. Quod cum tantæ magnitudinis, tantæ etiam periculi sit; nemo satis præstare potest, nisi missus à Domino, *Quomodo enim, inquit, Rom. 10. prædicabunt, nisi mittantur?* Quare nisi ex officio incumbat, aut majorum auctoritate imponatur, aut

Tit. 1. Tit. 1. Jacob. 3. Rom. 10. Quanta

ipsa charitate aperitè peturgente suscipiatur, nemo onus Angelicis humeris formidabile subire audeat.

Qualis verò, & quanta debeat esse sapientia Ministri, eum facile in specie determinare, cum præcipuè res pensanda sit, ex qualitatibus nationum, & gentium, quibus Ministri destinantur. Alius enim scientiæ gradus in convertendis Judæis, sive Hæreticis, aut Schismaticis, alius verò in Gentilibus prærequiritur. Nam ad agendum cum illis, linguarum peritia, ac in Theologia & Scriptura sacra, non mediocriter esse versatum requiritur: quamvis sæpè non tam disputationibus, quam vitæ integritate, exemplo, & oratione plus emolumenti, quam ex disputationum congressu succedat.

In Gentium verò prædicatione panis, qui in Europa abundat, nobisque præ copia panis vilescit, admirabiles parvulis illis esurientibus epulas præberet, cum apud has gentes non tam scientiarum notitia, quam charitatis zelus desideretur. Requiritur tamen, ut primum quis symbolum, mysteriaque fidei præcipua norit exponere, pro capto auditivum: mox præcepta divina quæ aut severentur, aut violentur: tum quæ ad Sacramentorum intelligentiam usumque pertinent: ac modò probatè ille vitæ laude floreat, non magnopere ego scholarum apparatus, reconditamque illam doctrinam, in eo desiderarem: quippe cujus munus magis prudentia quadam, atque ingenij morumque barbarorum peritia conficit, quam subtiliori literatura. Ut enim Magistri Novitiorum in Religiosis domibus (ut prudenter consideravit P. Acosta lib. 4. c. 10.) eliguntur, virtute, prudentiaque præstante, ipsaque usu rerum spiritualium: propterea cum ea *ars artium* sit, non tam paginis evolvendis, quam in certis spiritus motionibus discernendis paratur: tamen cum fundamentum istud jacitur, vitæ purioris, ac sensus exercitati, ad discretionem boni & mali, Sanctorum Patrum lectio, ut *Gregorij, Basilij, Bernardi*, diviniæque Scripturæ præsertim meditatio plurimum adjuvet: ita planè in moderatione Barbarorum, qui novitij quidam sint Religionis Christianæ, & quidem quibus omnia divina, & ecclesiastica valde nova, valde inusitata occurrant, exoptanda esset eximia quadam vitæ sanctitas in Ministro DEI, cum pari prudentiæ ac dexteritatis laude conjuncta. Scientiæ verò is modus, eaque mensura, quæ communiter oportuna est; ut sciat quæ forma Catechismi servanda, quis ordo Sacramentorum tenendus: quantum sibi liceat in disputatione, quæ sine reservata crimina. At Barbarorum ritus, & avitas superstitiones, non nisi longo reru usu deicere potest.

Notandum verò, quod si in plerisque mediocris quædam doctrina sufficiat, oportere tamen esse inter Ministros aliquos præstantes Theologos, quos ceteri consulant, & à quibus veluti à fonte veritatis doctrinam hauriant. Nam & ad veteres pellendos errores, & ad novam fundandam tuendamque Ecclesiam Theologia doctrina magno opere est necessaria: in exordiis enim rerum omnium, maximè Religionis, præcipua quadam sapientia, & industria opus est; quemadmodum in novis plerumque stirpibus videmus accidere, ne error in principio sit: quasi originalis, & in ceteros traducatur, maximè que eum in fine esse contingat. Præcipuè cum in novis regionibus novisque plantationibus, nova negotia, novi mores, leges, contractusque occurrant, aliaque magnæ difficultates se offerant; quibus nisi sacræ doctrinæ

in Min istro requiratur sapientia

Consa- end. c. p. 10. supra cit. In- structionis missiona- riorum Joan. à JESU MARIA.

Theolo- giæ ne- cessitas.

Arinx lux & cognitio adfit, in magnis ignorantie tenebris maximoque periculo salutis aeternae homines versentur: necesse est

CAPVT XI.

De peritia linguarum Ministris S. Evangelij necessaria.

Copiam sermonis, loquendique facultatem ei, qui docendi partes suscipit, adesse oportere nemo dubitat; quam obrem Apostolos suos, non ante ad docendas gentes Christus misit, quam gentium linguas S. Spiritus dono loquerentur. Fides enim, sine qua saluus esse nemo potest, ex auditu est, auditus autem per verbum Dei. Hic ergo sita est salus gentium in verbo Dei: quod sane ad homines pervenire non potest, nisi vocibus hominum deferaur: quas qui non percipit, verbi Dei vim sentiet nunquam. Quia una in re vel maxime sudare oportebit servum Christi: si hominum amentia, quamquam enim duri ac molesti labores sint alienae linguae discendae, barbaricae praesertim: tamen & gloriosa victoria est, & dulcissimi fructus, & Dei charitatis illustre testimonium.

Igitur si quis salutis animarum studio inflammatus est, ut optime Iosephus A costa prosequitur, sibi is ferendū respondeat, nihil praeclearum sperare oportere, nisi sermonis primum callendi indefessa cura sit. Si enim is, qui suppet idiotae locum, ad tuam benedictionem, quam non intelligit, non potest dicere Amen: quamvis tu bene gratias agas, sed ille nihil edificatur: quoniam modo concionanti tibi, quamvis mirabiliter, quamvis divinē de Christo, populus ignora lingua, & profundi sermonis respondebit in eo de suo Amen, hoc est, animi praebit assensum? Quomodo, quamvis tu recte loquaris, edificabitur ad fidem & dilectionem frater, cum voces tantum sparguntur in ventum, ac more Babylonica confusionis, qui sermonibus dissident, nequaquam sensu, animique conspiciantur? Quare nihil commodus, aut certius est, quam ut homines probari, atque integri, sermonis barbari curam suscipiant, familiarissimam consuetudinem habeant, copiamque ad discendum sibi parent, tum arte, tum exercitatione diuturna. Neque enim alia via orbis terrarum reliquis ad gratiam Christi pervenit, quam verbi Dei fortis instantique praedicatione. Sicut in Actis Apostolorum saepe legimus, & Ecclesiasticae omnes historiae tradunt.

Neque vero alius aditus, aut alia via infidelibus ad Christum aperienda est, quam assidua, efficacis, ipsisque accommodatae praedicationis verbi Dei. Nam praeter documenta divina plurima, eademque gravissima attestatur nobis copiosissimē id ipsum rei experientia. Si enim quem Barbari nati fuerant linguae suae peritum Concionatorem, attentissimē eam audiunt, magnopere delectantur facultate, ipso dicentis imperio rapiuntur, atque ore hiantes, oculis immotis haerent suspensae: sibique invicem dicunt, nunquam se Christi legem talem cognovisse, aut audivisse: quidam concionis vi cor ipsam citius afferunt. Quod si qui populi aliquid vel intelligentiae, vel probitatis praesentent, praeter ceteris inveniantur sine ulla exceptione, ij esse maximē, qui Sacerdotes aut habuerunt, aut habent veteranos, sermonis sui peritos. Perditissimi vero omnium, qui novos & imperitos Magistros ab Europa recenter sortiti sunt, quorum in-

Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

fantiam egregiē ridet, elinguesque contemnant.

Itaque elaborandum est Ministris, atque studio & tolerantia, sermonis facultas paranda: id enim quamvis difficile ac negotiosum sit, non tamen fieri nequit. Et quamvis linguarum lectiones, sive Grammaticae peritiles sint, verum haec omnia instar umbratilis pugnae, & palaestrae potius quam acies. Ad rem ergo veniendum est, & frequent collocatione cum infidelibus agendum, ubi audiendo ac loquendo sermo familiaris fiet. Inde ad conciones progrediendum, ut pudore, metuque deposito, saepe & audacter errandum, ut aliquando non erretur. Initio quidem memoriter & res & verba discenda, mox etiam sequentur verba res ipsas. Ista quidem, dicit opinor aliquis, praecipere in promptu est; exsequi vero perquam remotum. Ita sane est, attamen & labor omnia vincit, & laborem facit jucundum propensio animi. Ac certē nulla in hac causa major difficultas est, quam averte voluntates hominum. Quam obrem si Sacerdotes Ministrive multum in animarum conversionibus proficere cupiunt, illud modum omnibus curent, ut recentes ab Europa, antequam fervor ille, & sitis animarum intercescat, nulla alia re occupentur, ac detineantur, quam accuratissimo studio discendae linguae illius gentis, ad quam appulerint, & postquam didicerint, exercendae. Hoc nisi fiat, vix aliquid perficietur, quod experimen- o compertum habemus. Sapienter ergo & religiose, ut refert Ios. A costa lib. 4. c. 9. Dominicanae familiae Patres in Indij Occidentalibus inviolabili staturo, venientibus ab Hispania, totum primum annum, nihil aliud quam studium sermonis injungunt. Anno integro exacto, ad fructificandum mittunt: quod utinam omnes sequeremur exemplum; fieret paucis annis sine dubio plus quam alias effectum est plurimis.

Praeterea est perquam necessarium, ut regionis, in qua degunt, sermone loquantur omnes. Sunt enim necessaria omnia ista praesidia, ut facultas paretur verbi divini Gentibus annuntiandi. At si quis vel per occupationes urgentes, vel per minus felicem ingenij sortem, tanta consequi nequeat; non debet continuo sibi ab hoc DEI opere vacandum esse existimare, silentioque vitam agere. Potest enim multis modis facultatis suae exiguitatem adjuvare. Primum, si doctus ipse cum sit, & virtutis probatae, socio utatur sermonis perito, quem ipse sententiam fecissim doceat, & quid, quoque modo dicendum sit, instruat: eamque, ut Moyses Aaron, interpretem habeat: ut per illum potius ipse loquatur. Non quidem ut aliter alterius verbis reddendo verba, loquatur in interpretis more, (quod frigidum est, tamen si ne id quidem contemnendum) sed summam potius edoctus, ante concionem, oratoris partes impleat, si socius contingat idoneus & fidelis.

Praeterea non esset utilitatis exiguae, si aliquot ipse Conciones, & brevem aliquam Catechismi expositionem memoriter disceret, atque ea idem- tidem repeteret apud Barbaros. Neque enim verendum est, ne eos repetitione offendat: neque tam isti indigent magnis & exquisitis rationibus, quam quibusdam facilioribus, accommodatis, iisque saepius repetitis. Nam & gloriosissimus Dei praeco S. Franciscus, eo modo instituisse Fratres suos simpliciores praedicatione perhibetur. Et B. Franciscus Xaverius apud Indos ea industria multum in conversione gentium profecit. At id quidem Ministris non difficile, infidelibus autem perquam modum foret, ut in missionibus loca subinde mu-

H 2

en ur